

Jak dotrzeć ze wsparciem młodych osób z grupy NEET

Wnioski i lekcje dla polityk publicznych

Program „Gwarancje dla młodzieży” pomógł znaleźć pracę ok. 30 milionom młodych ludzi w krajach UE w latach 2015 – 2021. Duża grupa osób, do której był skierowany, jednak z niego nie skorzystała. Dlatego nowa edycja programu, „Pomost do zatrudnienia”, kładzie większy nacisk na wspieranie publicznych służb zatrudnienia w docieraniu do większej liczby młodych ludzi, szczególnie tych bardziej oddalonych od rynku pracy. W niniejszym opracowaniu pokazujemy w jaki sposób urzędy pracy w Hiszpanii, Węgrzech, Włoszech i Polsce promowały „Gwarancje dla młodzieży” wśród młodych osób. Skuteczne działania UP są szczególnie istotne w okresie kryzysów, takich jak ten wywołany przez pandemię COVID-19. Lockdowny ograniczyły możliwość zdobycia kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, utrudniły interakcje społeczne, a tym samym dostęp do informacji na temat rynku pracy. W tym opracowaniu skupiamy się na sytuacji przed pandemią, ponieważ chcemy pokazać działania UP w bardziej stabilnych warunkach, a nie jako odpowiedź na kryzys.

Ile osób korzysta ze wsparcia UP?

Urzędy pracy (UP) są kluczowymi instytucjami publicznymi odpowiedzialnymi za wdrażanie programu „Gwarancje dla Młodzieży”. Rejestracja jako osoba bezrobotna jest często konieczna, aby otrzymać w wsparcie. W 2019 r. odsetek młodych osób niepracujących i nieuczących się (NEET) zarejestrowanych w UP był relatywnie wysoki w Hiszpanii, gdzie wyniósł nieco ponad 50%. Jednak na Węgrzech, we Włoszech i w Polsce, tylko jedna na cztery osoby z grupy NEET była zarejestrowana w UP¹. Zachęcenie tych osób do rejestracji może zapobiec ich dalszemu oddalaniu się od rynku pracy oraz poprawić efektywność „Gwarancji dla Młodzieży”.

Jedna grupa wydaje się być szczególnie istotna: osoby nieaktywne zawodowo, które deklarują chęć pracy. Osoby te nie pracują ze względu na różne bariery (np. obowiązki opiekuńcze, chorobę lub niepełnosprawność, zniechęcenie). Potrzebują one instrumentów wsparcia, które odpowiadają na ich potrzeby. Młode osoby nieaktywne zawodowo, które deklarują, że obecnie nie chcą pracować również powinny być postrzegane jako potencjalni klienci UP. Duża część tych osób (szczególnie w Polsce i na Węgrzech) to kobiety, które wycofały się z rynku pracy ze względu na obowiązki związane z wychowywaniem dzieci. Będą one chciały wrócić na rynek pracy na dalszym etapie. Osoby te są

¹ Dane prezentowane w niniejszym opracowaniu pochodzą z raportów przygotowanych przez partnerów z Włoch, Hiszpanii, Węgier i Polski. W raportach krajowych wykorzystywano dane Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, dane administracyjnych, dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród pracowników UP, oraz badań eksperymentalnych przeprowadzonych w ramach projektu. Zrealizowano również przegląd literatury. Wszystkie raporty dostępne są na stronie: <http://yepartnership.ibs.org.pl/publications>.

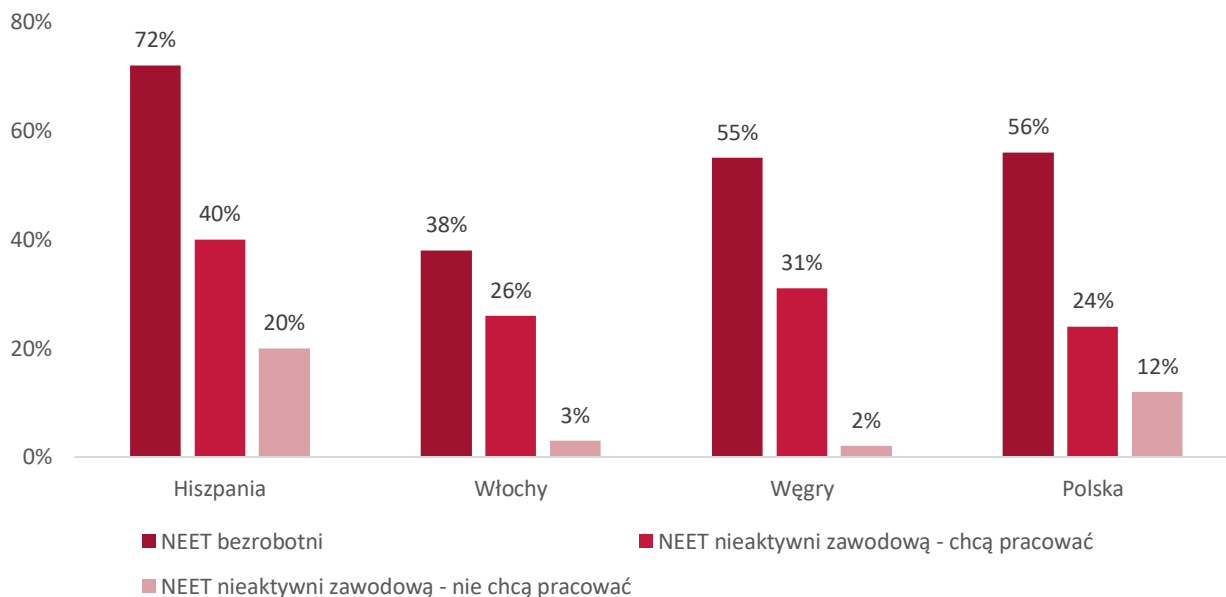
IMPLEMENTED BY:

The „Youth employment partnerSHIP” project is funded by Iceland, Liechtenstein and Norway through the EEA and Norway Grants Fund for Youth Employment.

często poza zasięgiem UP, chociaż mogłyby brać udział w różnego rodzaju szkoleniach przygotowujących je do wejścia na rynek pracy w przyszłości.

Wykres 1. Odsetek młodych osób z grupy NEET zarejestrowanych w urzędach pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych LFS za 2019 r.

Należy również zauważyć, że istnieje zróżnicowanie regionalne pomiędzy państwami i pomiędzy regionami. W Hiszpanii odsetek NEETów zarejestrowanych w urzędach pracy waha się od 25% do 45% w przypadku NEETów nieaktywnych zawodowo oraz od 60% do 80% w przypadku NEETów bezrobotnych. W Polsce odsetek ten waha się pomiędzy 20% a 40%. Na Węgrzech, w jednej czwartej najstarszych regionów odsetek rejestracji nie przekracza 25%, a w jednej czwartej najlepszych przekracza 50%. Część tych różnic może być powiązana z różną strukturą młodych osób z grupy NEET w poszczególnych regionach, ale może to też wynikać z działań UP na poziomie lokalnym. Badanie ankietowe na Węgrzech pokazało, że odsetek rejestracji w UP jest powiązany z postawami pracowników tych instytucji – jest wyższy w regionach, w których pracownicy UP twierdzą, że docieranie z ofertą aktywizacyjną do młodych osób będących poza rejestracją jest zadaniem UP.

Dlaczego młode osoby nie rejestrują się w urzędach pracy?

Przyczyny można znaleźć zarówno po stronie postaw młodych osób, jak i niewystarczających działań UP. Do tych pierwszych zaliczyć można np. niskie zaufanie do instytucji publicznych, obawę przed stygmatyzacją, przekonanie o niskiej jakości oferty urzędów pracy lub brak wiedzy na temat różnych

IMPLEMENTED BY:

The „Youth employment partnerSHIP” project is funded by Iceland, Liechtenstein and Norway through the EEA and Norway Grants Fund for Youth Employment.

programów, z których mogą skorzystać. Do drugich zaliczyć można brak zdolności UP do efektywnego wspierania osób niezarejestrowanych, trudności w identyfikowaniu lokalnych instytucji oraz nawiązywaniu z nimi długotrwałych relacji. Brakuje również form wsparcia dostosowanych do potrzeb młodych osób z grupy NEET. Brak zachęt dla pracowników UP do prowadzenia działań w tym obszarze może również prowadzić do niskiego poziomu rejestracji.

Jakie działania podejmują urzędy pracy?

Rezultaty dwóch badań ankietowych przeprowadzonych w Polsce i na Węgrzech w 2019 r. i 2020 r. pokazują, że UP w ograniczonym stopniu docierają do młodych osób będących poza rejestracją i w ograniczonym zakresie współpracują z lokalnymi instytucjami.

Współpraca ze szkołami istnieje, ale nie jest sformalizowana. Współpraca z nauczycielami pozwala UP dotrzeć do młodych osób z ofertą aktywizacyjną jeszcze zanim wejdą na rynek pracy. Badania pokazały, że pracownicy UP w Polsce i na Węgrzech spotykają się z uczniami lokalnych szkół, najczęściej tymi, którzy niebawem wejdą na rynek pracy, niekoniecznie tymi wymagającymi większego wsparcia. Tylko nieliczne UP wymieniają się ze szkołami danymi na temat uczniów, śledzą proces przejścia ze szkoły na rynek pracy, czy monitorują sytuację zawodową osób z większymi potrzebami.

Pracownicy UP promują ofertę aktywizacyjną poza urzędem, najczęściej w ramach targów pracy i edukacji, nieco rzadziej uczestniczą w lokalnych wydarzeniach (np. sportowych czy kulturalnych). Takie działania podejmują zazwyczaj raz lub dwa razy do roku. Znacznie rzadziej wykorzystują stacjonarne lub mobilne punkty informacyjne, które umożliwiają świadczenie usług rynku pracy osobom, które mieszkają na terenach wiejskich.

Pracownicy UP spotykają się z lokalnymi instytucjami, ale rzadko realizują wspólnie projekty. Lokalne organizacje pozarządowe często mają kontakty, wiedzę, doświadczoną kadrę i wyższy poziom zaufania niż UP. Instytucje pomocy społecznej wspierają osoby w trudnych sytuacjach życiowych na co dzień. Pracownicy UP są w kontakcie z tymi organizacjami, ale wspólne projekty należą do rzadkości. Co więcej, pracownicy PES rzadko współpracują z organizacjami, które bezpośrednio współpracują z osobami młodymi. (np. organizacjami sportowymi, kulturalnymi, religijnymi, ośrodkami wychowawczymi).

UP polegają głównie na tradycyjnych formach komunikacji, rzadko używają mediów społecznościowych. W Polsce ok. 40% UP deklarowało wykorzystywanie mediów społecznościowych do promocji Gwarancji dla Młodzieży. Zaledwie 23% monitorowało efektywność kampanii promocyjnych. To sugeruje, że większość UP nie monitoruje czy ich wiadomości docierają do potencjalnych odbiorców.

IMPLEMENTED BY:

The „Youth employment partnerSHIP” project is funded by Iceland, Liechtenstein and Norway through the EEA and Norway Grants Fund for Youth Employment.

Badania eksperymentalne – co działa, a co nie?

Przeprowadziliśmy badania eksperymentalne w Polsce, Hiszpanii i na Węgrzech, żeby zobaczyć, które działania mogą zachęcić młode osoby niepracujące i nieuczące się do skorzystania ze wsparcia urzędów pracy. Podzieliliśmy uczestników badań na minimum dwie grupy – jedna grupa otrzymała interwencję, a druga nie. Następnie porównaliśmy wyniki wśród tych grup. Zaletą tego podejścia jest możliwość wnioskowania przyczynowego.

Informacja na temat oferty UP oraz siedziby najbliższego UP zwiększyła chęć studentów z Kraju Basków do rejestracji. W badaniu wzięli udział studenci ostatniego roku studiów licencjackich Uniwersytetu Kraju Basków. Pierwsza grupa otrzymała maila wysłanego ze skrzynki uniwersyteckiej z ofertą urzędu pracy i potencjalnych korzyściach płynących z rejestracji. Druga grupa otrzymała dodatkowo informację, że najbliższy oddział urzędu znajduje się na terenie kampusu uniwersyteckiego. Trzecia grupa nie otrzymała żadnej informacji. Zwykła informacja na temat oferty UP nie zwiększyła chęci studentów do rejestracji. Kiedy zostali oni poinformowani dodatkowo o tym, że najbliższy UP znajduje się na kampusie uniwersyteckim, ich chęć rejestracji wzrosła o ponad 10 p.p. (z około 50% do ok. 60%). Rezultaty te sugerują, że prowadzenie zamiejscowych oddziałów UP może przynieść pozytywne rezultaty.

Wyniki badania przeprowadzonego w Polsce sugerują, że kampanią informacyjną trudno zachęcić młode osoby do rejestracji w UP. W Polsce w badaniu wzięły młode osoby niepracujące i nieuczące się, niezarejestrowane w UP. Jedna grupa otrzymała informację na temat oferty PES oraz 3 smsy z danymi kontaktowymi oraz linkami do wyszukiwarek szkoleń i ofert pracy. Osoby z drugiej grupy nie otrzymały takiej informacji. Następnie porównaliśmy wynik w obu grupach. Różnica była nieistotna statystycznie - nie znaleźliśmy dowodu na to, że informacja zadziałała. Wyniki te mogą sugerować, że strategie docierania do NEETów powinny wychodzić poza zwykłą kampanię informacyjną i starać budować zaufanie pomiędzy UP i odbiorcami ich działań, pomagać im pokonywać różne bariery.

Wyniki badania przeprowadzonego na Węgrzech sugerują, że warsztaty z lokalnymi organizacjami mogą pomóc UP rozpocząć współpracę z lokalnymi organizacjami. Na Węgrzech, 29 lokalnych UP z 8 regionów wzięło udział w warsztatach z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, centrami pomocy społecznej, szkołami oraz instytucjami na co dzień pracującymi z młodzieżą i mniejszościami etnicznymi. Podczas warsztatów, pracując w małych grupach, uczestnicy wspólnie planowali strategie docierania do młodych osób z grupy NEET. Dzięki warsztatom, UP zdobyły kontakty, zaufanie oraz nawiązały współpracę z lokalnymi organizacjami. Niestety, pandemia COVID-19 nie pozwoliła na wprowadzenie tych strategii w życie. Badanie przeprowadzone dziewięć miesięcy po warsztatach pokazało jednak, że UP biorące udział w szkoleniach utrzymały kontakty i współpracę z lokalnymi organizacjami.

IMPLEMENTED BY:

The „Youth employment partnerSHIP” project is funded by Iceland, Liechtenstein and Norway through the EEA and Norway Grants Fund for Youth Employment.

Jak dotrzeć do większej liczby osób młodych?

Wspieranie osób nieaktywnych zawodowo, szczególnie tych, które chcą pracować, pozwoli dotrzeć do grupy, która dotychczas rzadko korzystała ze wsparcia. Potrzebne są jednak nowe instrumenty wsparcia, które odpowiedzą na różne potrzeby tych osób.

Rola UP powinna zostać ponownie rozważona. Wspieranie osób nieaktywnych zawodowo nie jest tradycyjnym zadaniem UP. Większość pracowników tych instytucji zgadza, że należy wspierać osoby niepracujące i nieuczące się będące poza rejestrami. Znacznie mniej twierdzi, że jest to zadanie UP. Nasze badanie pokazało, że postawy pracowników są powiązane z ich działaniami, dlatego zmiana postaw jest kluczowa. Mogą oni brać przykład z innych państw UE, które wprowadzają działania skierowane do osób nieaktywnych zawodowo.

Więcej danych i badań na temat osób z grupy NEET pozwoli lepiej poznać ich potrzeby. Dokładne informacje na temat charakterystyki tej grupy, przyczyn pozostawania bez pracy, przepływów na rynku pracy mogą być gromadzone na poziomie krajowym i lokalnym, a następnie wykorzystywane do dostosowywania wsparcia. UP powinny uzyskać wsparcie, które zwiększy ich potencjał w tym zakresie.

Zwiększenie obecności na terenach wiejskich pozwoli dotrzeć do osób wykluczonych transportowo. Może zostać to osiągnięte przy użyciu mobilnych lub stacjonarnych punktów informacyjnych, oddziałów zamiejscowych. Badanie przeprowadzone w Hiszpanii pokazało, że kiedy urząd mieści się blisko potencjalnych klientów, są oni bardziej skłonni skorzystać ze wsparcia.

Kampanie informacyjne nie zachęcają wystarczająco do skorzystania ze wsparcia. Informacje na temat oferty aktywizacyjnej powinny być przekazywane przez zaufane instytucje oraz być wspierane przez inne działania, które pomagają osobom niepracującym pokonać różne bariery z którymi się mierzą.

Więcej informacji można znaleźć na stronie: <http://yepartnership.ibs.org.pl/publications>

IMPLEMENTED BY:

The „Youth employment partnerSHIP” project is funded by Iceland, Liechtenstein and Norway through the EEA and Norway Grants Fund for Youth Employment.

Publikacja powstała w ramach projektu „Youth Employment PartnerSHIP”, który ma na celu przeciwdziałanie bezrobociu wśród osób młodych. Badamy w nim efektywność instrumentów wsparcia ludzi młodych, którzy nie pracują się i nie uczą w czterech krajach: Polsce, Hiszpanii, we Włoszech i na Węgrzech. Projekt finansowany jest przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię, w ramach EEA and Norway Grants Fund for Youth Employment (Funduszu na Rzecz Zatrudnienia Młodzieży EEA i Funduszy Norweskich) i współfinansowany ze środków na naukę w latach 2018-2022, przyznanych na realizację projektu międzynarodowego.

IMPLEMENTED BY:

The „Youth employment partnerSHIP” project is funded by Iceland, Liechtenstein and Norway through the EEA and Norway Grants Fund for Youth Employment.

